

บทที่ 5

บทสังเคราะห์เครือข่ายคุณค่ากับการแก้ปัญหาความยากจน

แนวทางการสร้างเครือข่ายในจังหวัดสตูลที่ได้จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่นั่นเกิดรูปแบบโครงสร้างตามพื้นที่ จากบทที่ 4 ปรากฏว่าได้รูปแบบเครือข่ายตามโซนพื้นที่ ระยะเวลาวิจัยมีอย่างจำกัด ผลลัพธ์จากการเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่ที่มีเพียงกิจกรรมเดียว จากกิจกรรมที่กำหนดไว้ 3 ชนิด คณะวิจัยจึงได้จัดเวทีแลกเปลี่ยนเพิ่มอีก 2 ครั้ง ทำให้เกิดเครือข่ายตามกิจกรรมคือ เครือข่ายยางพารา ดังนั้น รูปแบบในการวิเคราะห์จึงนำเสนอทั้งสองรูปแบบดังนี้

5.1 รูปแบบโครงสร้างตามโซนพื้นที่

จากรูปแบบโครงสร้างเครือข่าย ได้กำหนดให้ชุมชนสหกรณ์การเกษตรจังหวัดสตูล จำกัด (ชสท.สตูล) เป็นศูนย์ประสานงานเครือข่าย แต่จากการลงไปทำงานร่วมกับ ชสท.สตูล ก็พบว่า ชสท.สตูล ยังขาดความพร้อมที่ทำงานเต็มรูปแบบ ทั้งนี้เพราะ ชสท.สตูล มีพนักงานเพียงคนเดียว อาศัยที่ทำการของสหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด ทำให้ศูนย์เครือข่ายระดับจังหวัดมีข้อจำกัดในการทำงาน จึงทำได้เพียงการเชื่อมโยงร่วมกันในช่วงเดือน มกราคม ถึง กรกฎาคม 2549 จำนวน 50,247 กระสอบ คิดเป็นเงิน 24.9 ล้านบาท

ชสท.สตูล ได้มีการขอแก้ไขข้อบังคับเรื่องการรับสมาชิกสมทบ เพื่ออนุญาตให้องค์กรที่ทั้งจดทะเบียนและไม่จดทะเบียนสามารถเป็นสมาชิก ชสท.สตูลได้

5.2 รูปแบบเครือข่ายตามกิจกรรม

ในช่วงที่คณะนักวิจัยได้ทำวิจัยสร้างเครือข่ายในพื้นที่จังหวัดสตูล ร่วมกับนักวิจัยที่เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัด ทำให้ทราบว่าทางสำนักงานสหกรณ์ก็มีโครงการตลาดกลางยางพารา โดยได้รับงบประมาณกลางปี พ.ศ.2548 จากงบผู้ว่า ซีอีโอ จำนวน 1.24 ล้านบาท จัดหาครุภัณฑ์เพื่อใช้ในตลาดกลางยางพารา คณะนักวิจัยจึงมีโอกาสนับสนุนติดตามการดำเนินงานของตลาดกลางยางพารา ร่วมกับสำนักสหกรณ์จังหวัด โดยมี ชสท.สตูล เป็นผู้บริหารงาน ซึ่งเริ่มดำเนินงานในวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ.2548

นอกจากนี้ยังได้ลงพื้นที่ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวข่ายน้ำยางสดร่วมกันของเกษตรกรชาวสวนยางทั่วทั้งจังหวัดสตูล โดยสภาพการดั้งเดิมก็มีการรวบรวมยางสดขายร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก แต่ละกลุ่มแยกอิสระจากกัน จากการลงพื้นที่จัดเวทีทำให้เกิดความคิดร่วมกันที่จะกำหนดให้มีจุดรวบรวมน้ำยางให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วทั้งจังหวัด แต่ละจุดจะ

บริหารรวบรวมเป็นอิสระกัน แต่บริหารด้านการตลาดร่วมกัน ทำให้แต่ละเดือนมีปริมาณน้ำยางสดที่รวบรวมได้เฉลี่ย 503.45 ตัน ซึ่งเป็นยอดของ 3 กลุ่มเท่านั้น เพราะกลุ่มที่ 4 คือกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางควนกาหลง เริ่มดำเนินการวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2549 การรวบรวมน้ำยางสดขายร่วมกันจึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกมากในอนาคต

5.3 บทบาทของเครือข่ายในการแก้ปัญหาความยากจน

โดยที่เกษตรกรนำน้ำยางมาส่งที่กลุ่มที่อยู่ใกล้ที่สุด ไม่จำเป็นต้องขนส่งน้ำยางไปยังโรงงานโดยตรง ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายลงไป นอกเหนือราคาที่ทางผู้ซื้อให้เพิ่มในฐานะที่สามารถส่งมอบน้ำยางสดปริมาณมากเพิ่มขึ้นอีกกิโลกรัมละ 2 บาท เดิมเกษตรกรชาวสวนยางมีจำนวนน้อยที่รับประโยชน์จากการรวมตัวอนาคตก็น่าจะขยายตัวคลุมพื้นที่ได้ทั่วทั้งจังหวัด

ส่วนยางแผ่นรมควันที่สามารถรวบรวมได้ปริมาณมากก็สามารถขายให้ทางโรงงานในราคาที่สูงขึ้นประมาณกิโลกรัมละ 0.30 สตางค์ ซึ่งส่วนนี้ส่งผลตรงให้เกษตรกรขายได้ราคาสูงขึ้น และยังได้รับปันผลจากสหกรณ์ที่ตนสังกัด ที่สามารถมีผลประกอบการกำไรเพิ่มขึ้น

สำหรับนโยบายที่ซื้อร่วมกันก็จะทำให้ต้นทุนต่อกระสอบลดลงประมาณ 5-10 บาทต่อกระสอบ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนแก่เกษตรกรได้ส่วนหนึ่ง

คณะวิจัยเชื่อมั่นว่า เมื่อเกษตรกรเรียนรู้ประโยชน์ที่เกิดจากการรวมตัวกัน ย่อมสร้างความมั่นใจ และเกิดความศรัทธาที่จะหาทางร่วมมือกันยิ่งขึ้น ทักษะคิดดังกล่าวย่อมทำให้เครือข่ายเกิดโอกาสในการทำธุรกรรมร่วมกันเพิ่มขึ้นได้